

Kunstdorp Grimbergen VZW is een vereniging die het artistiek erfgoed van Grimbergen (de deelgemeenten inbegrepen) wil bestuderen, beschermen en laten uitstralen. In deze nieuwsbrief presenteren we u dat erfgoed en informeren we u over onze activiteiten.

Gezond en kunstig!

Beste kunstliefhebber,

Bijna wuiven we het oudejaar 2022 uit. Het was een bewogen jaar, wat we dachten dat nooit meer zou gebeuren, gebeurde voor onze ogen. Een niets ontziende oorlog brak uit op het Europese continent. Het menselijk leed treft ons allen diep. Ook op materieel vlak werd niets

gespaard, huizen, scholen maar ook theaters werden medogenloos gebombardeerd.

Kan kunst de wereld redden? Wij proberen het hier te realiseren. Onze vereniging KunstDorp Grimbergen blies zijn eerste kaarsje uit, met enkele initiatieven trachten we jullie van de rust en de schoonheid van het Grimbergse landschap te laten genieten.

Onze tentoonstelling naar aanleiding van Open Monumentendag in de Oyenbrugmolen was een schot in de roos. Door het grondige speurwerk konden we werken uit privé- en gemeentelijk bezit samenbrengen en zo werken voor het eerst aan het

publiek tonen. En het publiek heeft het gesmaakt, op de zonovergoten dag werd er langs onze Maalbeek gewandeld, met als toetje een ijsje van Ardelis of een Grimbergs biertje uit de Microbrouwerij (met dank aan onze sponsors) Maar vooral konden we genieten van de inspiratie die onze landschapsschilders opdeden langs de Maalbeek.

In het nieuwe jaar presenteren we jullie onze website waarin je op een eenvoudige manier informatie zal kunnen vinden over de kunstenaars die Grimbergen rijk is.

Ik wens jullie alvast een gezond en kunstig 2023!

Marc Van Godtsenhoven, voorzitter KunstDorp Grimberge

(foto : De Sprietmolen, werk van Karel Van Delm, kunstschilder uit Strombeek-Bever, geboren 1921)

Weg van de Maalbeek

Hebt u ook zo genoten van die zonnige Open Monumentendag op 11 september laatstleden (al ligt die ook al drie maanden achter ons)? De loop van onze Maalbeek was de trekpleister bij uitstek. Al die wandelaars en fietsers hadden het echt naar hun zin. Op meerder plaatsen stonden schildersezels opgesteld met daarop reproducties van schilderijen die op diezelfde plek geschilderd werden. In het stemmige kader van de Oyenbrugmolen kon je de wandeling langs de Maalbeek nog eens overdoen, maar dan aan de hand van de echte schilderijen.

Zo kon evenwel de indruk ontstaan dat kunstenaars naar Grimbergen kwamen enkel en alleen om de Maalbeek en haar omgeving te vereeuwigen. Maar zo zit een artiestenbrein niet in elkaar. In hem of haar zit een gezonde dosis nieuwsgierigheid. Gekoppeld aan een scherpe opmerkingsgeest maakt deze goede eigenschap de artiest gevoelig voor minder voor de hand liggende motieven. En die zoekt hij op.

Voeg daar nog eens de afwisseling van de seizoenen aan toe, de nukken van het weer of een andere lichtinval naargelang het tijdstip van de dag. Er kan niet gewacht worden om die nieuwe impressies op het doek vast te leggen. Even buiten de platgetreden paden, tussen de steenweg, de abdij en de Maalbeek, dienen zich dus minder vertrouwde landschappen aan, altijd het ontdekken waard.

Wij volgen dus met plezier de kunstenaars op hun ontdekkingstocht. Terloops brengen wij een groet aan Karel Van de Woestijne wiens borstbeeld wij aantreffen langs de Roostbaan, op de grens van Meise. Het werk van beeldhouwer Wilfried Pas onderging onlangs een hoogstnodige restauratie.

Dat beeld herinnert ons eraan dat onze grote dichter een voorliefde had voor Grimbergen en er vanuit het naburige Laken met plezier kwam wandelen. Wij laten hem aan het woord: “Maar daar is een beminnelijk laantje dat u wenkt. Het voert naar Grimberghe, en ik geloof wel dat men naar Frankrijk moet gaan, of misschien naar Italië, om op het platteland, tenslotte tamelijk ver van een groote stad, evenveel natuur- en architectonische schoonheid samen aan te treffen.” Zo maakt Van de Woestijne zijn lezers in de Nieuwe Rotterdamse Courant van 30 september 1925 warm voor een uitstap naar Grimbergen.

Van de Woestijne trok graag op ontdekking. Zo zal hij zeker de Sprietmolen bezocht hebben, de minst bekende van de watermolens op de Maalbeek. Vandaag ligt hij verborgen diep in het groen, pal tegen de hoge berm van de A 12 aan. De Strombeekse kunstschilder Karel Van Delm (1921 - ?) heeft hem ooit geschilderd (*foto blz.1 van deze nieuwsbrief*). Vanwege zijn specifieke ligging is dit een bovenslagmolen. Dat betekent dat het water het molenrad aan de bovenkant in beweging zet. Voorlopig is ons geen ander schilderij bekend met de Sprietmolen als onderwerp, ondanks zijn erg typisch uitzicht en de ietwat geheimzinnige omgeving.

De oevers van het kanaal Brussel – Willebroek hebben altijd al de lijnvisseren aangetrokken, schilders waren er minder actief. En toch. René Vandervoodt (1898 – 1978) wist de eigenheid van deze eerder industriële omgeving te waarderen. Borgt is niet meteen een toeristische trekpleister, maar het stratenpatroon en de bebouwing zijn verre van banaal.

De kerk ligt, met zijn aan elkaar gesprokkelde volumes, schilderachtig op een heuvelrug. Bescheiden huisjes hurken errond, langs straatjes die er maar niet in slagen rechtdoor te lopen.

Die sfeer wist Vandervoodt op te vangen en correct weer te geven in een stijl die aanleunt bij de Nieuwe Zakelijkheid, met vereenvoudigde volumes. Opvallend is de manier waarop hij de lucht weergeeft, als een haast monochroom vlak met gestileerde, bijna abstracte wolken.

Diezelfde vereenvoudigde stijl hanteert hij ook bij een Industrieel Landschap waar de menselijke activiteit de natuur volledig teruggedrongen heeft. Wij staan aan de oever van het kanaal bij Verbrande Brug.

Twee volumes domineren de compositie: aken met hun plumpe achtersteven op de voorgrond en aan de overzijde van het kanaal de gebouwen van een cokesfabriek. Een enkele bomenkruin is nog te zien, helemaal teruggedrongen naar de achtergrond en bijna buiten beeld.

Groen is hier ver te zoeken. Dit is industrieel terrein. Rook- en geurhinder zijn vergeten, hier geldt enkel de geometrische schoonheid van de functionele bebouwing.

Aan de andere kant van het spectrum en ettelijke kilometers verderop heeft Victor Waegemakers (1876 – 1953) postgevat bij het stemmige kerkje van Beigem. Hij is een leerling van Franz Courtens die hem de microbe van het pleinairisme heeft doorgegeven.

De landelijke rust wordt uitgedrukt in dit eenvoudige dorpskerkje dat met het ervoor gelegen boerderijtje tot een enkel volume lijkt samen te smelten.

In de kerk zal hij ongetwijfeld nog de vier mooie schilderijen bewonderd hebben die er tot in 1914 gehangen hebben.

Het waren Vlaamse Primitieven van het zuiverste water, zo origineel dat zij alle vier werden tentoongesteld op de belangrijke tentoonstelling van Vlaamse Primitieven te Brugge in 1902. In 1914 werden zij door de invallende Duitsers geroofd en nadien werd de kerk in brand gestoken. Het schilderijtje van Waegemakers is niet enkel een charmante compositie, het is ook een kostbaar tijdsdocument.

Rik Sauwen

(het werk van Waegemaekers publiceren we met dank aan de St-John Gallery, Gent)

De Liermolen in de herfst - Victor Fermeus

Wij konden dit mooie werk van Victor Fermeus onlangs verwerven. De erfgenamen van de Grimbergenaar die het destijds kocht hadden er weinig belangstelling voor. Ze vestigden zich elders en de band met ons dorp werd allicht te vaag.

Foto: Grimbergen 1953: Victor Fermeus. Met dank aan Marcel Crahay

De Liermolen in de herfst aan de hoog gestuwde Maalbeek. Het licht is getemperd en op de zuidgevel van de molen valt een waterzonnetje. Het contrasterende waterwiel staat centraal in de compositie en krijgt zo de volle aandacht.

Het licht accentueert de kop van de brug over de beek, die hierdoor schijnbaar gestopt wordt. Hoewel de stuwen van de molen iets verderop en uit het zicht daar meer mee te maken hebben. Maar het brengt horizontaal in het werk een barrière aan waardoor het hoge water gevangen lijkt. De rustige spanning is eigenlijk te snijden en het hoge water zorgt tegelijk voor een heerlijke reflectie in het water.

Enkele knotwilgen en twee eiken zijn met hun laatste bladeren de verticale stille getuigen.

Wij gaan dit werk met veel plezier invoeren in onze digitale databank. Die komt allicht volgend jaar ook online.

De Liermolen

Victor Fermeus

Titel: Grimbergen 1953

Olie op doek

Afmetingen doek 40 x 50

Afmetingen kader 58 x 68

Gesigneerd: Victor Fermeus

Geen vermeldingen op de rugzijde.

Foto detail signatuur titel en datering. Foto Erik Van Hemelrijck.

Over de kunstenaar die vaak in Grimbergen schilderde vinden wij in de ARTO, Biografische Lexicon Plastische kunst in België het volgende:

FERMEUS VICTOR

Laken 1894 – 1963

Realistisch schilder, aquarelist en lithograaf van landschappen, stads en dorpsgezichten. Schildert met een impressionistisch kleurenpalet, het landschap rond Brussel; werkt vaak in Grimbergen en Ganshoren. Maakt ook talrijke aquarellen in Zuid-Frankrijk.

Dat is toch al iets, maar wat Fermeus nu precies met Grimbergen te maken heeft, dat interesseert ons natuurlijk in het bijzonder. Onze vereniging wil onderzoeken of wij Grimbergen als kunstdorp op de kaart kunnen zetten.

Daarvoor gaan wij te rade bij Marcel Crahay. Zijn passie voor de schone Maalbeekvallei en de visvijvers heeft tot historische ontmoetingen geleid met onze landschapschilders die er destijds nog werkten. Het was het begin van een mooie verzameling werken en documenten over onze Grimbergse pleinairisten.

Hij werkte mee aan een retrospectieve tentoonstelling over de schilder, in 1995, in de abdij van Dielegem te Jette. Er werden 130 werken tentoongesteld. Vooral zichten van Jette en Ganshoren en dank zij Marcel ook enkele werken uit Grimbergen. In een artikel uit Le Soir wordt het initiatief geprezen omdat het het verdwenen dorp, Jette dus, laat herleven.

Wij weten ook dat Fermeus les gaf. Onder andere aan Albert Polus, die ook in Grimbergen werkte. Is hier sprake van een kunstschool of groep?

Fermeus moest de kost verdienen met zijn kunst. Hij maakte vele post- en kerstkaarten die gedrukt werden. Dochter Catherine getuigt dat het soms moeilijk was tijdens de oorlog.

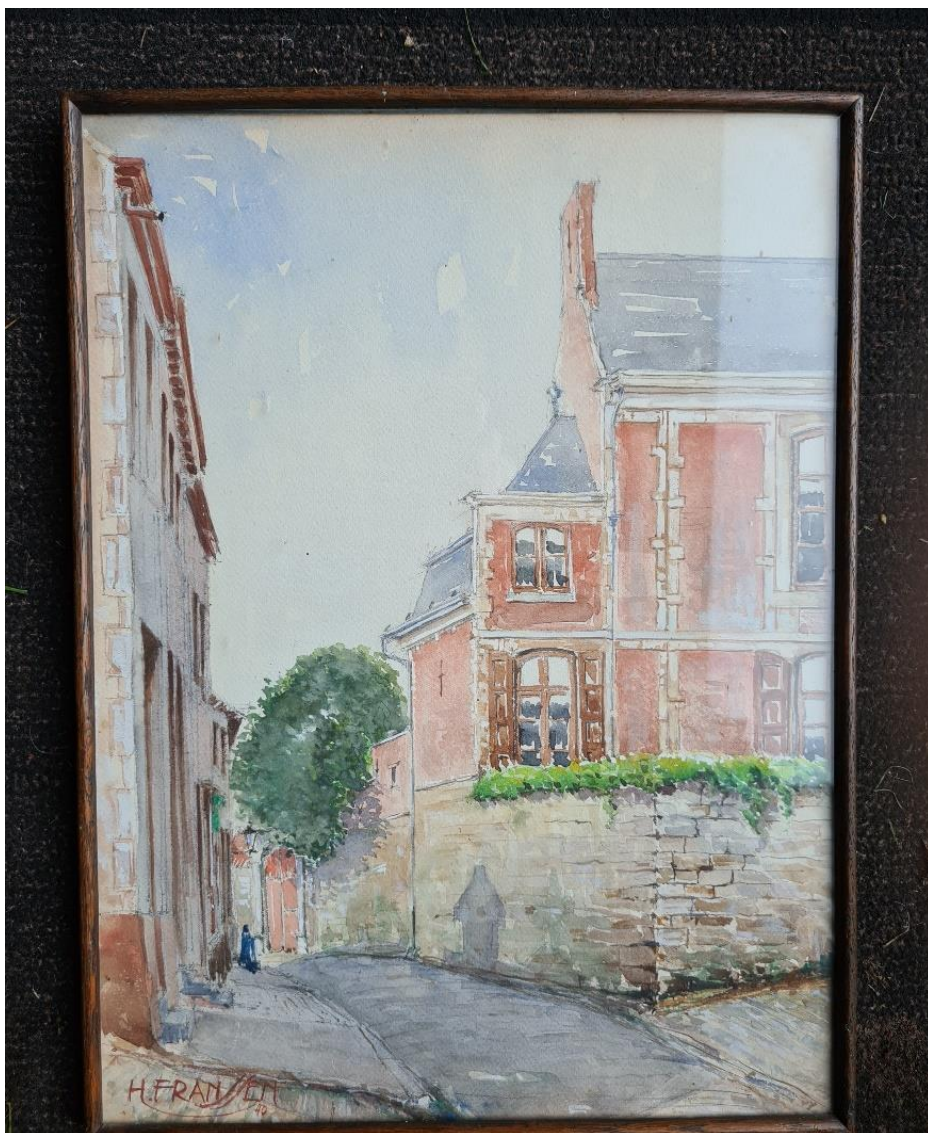
Van Victor Fermeus kennen wij vele olieverfschilderijen en aquarellen van de Liermolen. Er zijn er zeker nog veel meer. Ook van de 's Gravenmolen en de Tommenmolen en zelfs een zeldzaam werkje waar de Oyenbrugmolen op staat *zijn* bekend. Wij zien hem vooral aan het werk in de Maalbeekvallei met de molens, de Charleroyhoeve en de Poddegemhoeve in het vizier.

Aan ons om digitaal te verzamelen wat wij over Victor Fermeus in Grimbergen kunnen vinden en hoe dat zich verhoudt met het andere oeuvre van deze kunstenaar. Dat moet blijken uit het onderzoek waar "KunstDorp Grimbergen" aan begonnen is.

Maar wij kunnen nu al zonder twijfel zeggen 'Victor Fermeus schilderde in Grimbergen'

We kregen een cadeau

Wij weten niet wie H. Franssen is. Wel weten wij dat hij (of zij) ooit Grimbergen bezocht heeft en er deze charmante aquarel schilderde. Hij (of zij) deed dat in het jaar 1940.

Het werk stelt het begin van de Abdijstraat voor, vanop het Kerkplein gezien. De monumentale abdijpoort is dicht en wordt volop beschenen door de namiddagzon. De steunmuur van de pastorie vertoont interessante kleurvariaties en die zijn de kunstenaar niet ontgaan, evenmin als de bizarre schaduwen op de afsluitmuur verder in de straat.

Een rustig hoekje in een ingedommeld dorp. Tijdens de zomer van het barre jaar 1940 biedt een uitstapje naar Grimbergen de gelegenheid om de droeve realiteit van een wereldoorlog even te vergeten.

Kunstdorp Grimbergen mocht dit interessante kunstwerk van de heer en mevrouw Louis en Liliane Van Schel uit Meise ontvangen. Alvast onze oprechte dank aan de milde schenkers. Wij zullen het koesteren en bij gelegenheid tentoonstellen.

(Rik Sauwen)

Geloof je in het initiatief van KunstDorp Grimbergen ?

Word dan lid van KunstDorp Grimbergen vzw door 10 euro over te schrijven op rekeningnummer BE76 0019 1377 1095 met vermelding van naam en adres. Stuur eveneens je mail-adres naar info@kunstdorpgrimbergen.be. Je blijft dan onze nieuwsbrieven ontvangen en steunt de werking van de vzw.

Vzw KunstDorp Grimbergen wordt gesteund door volgende sponsors:

Redactie van de nieuwsbrief : hubert.swalens@skynet.be; wil je de nieuwsbrief niet verder ontvangen, stuur dan een kort bericht naar info@kunstdorpgrimbergen.be
